

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Даниела Андонова

НМА „Проф. П. Владигеров“, Клавирна катедра, ИФ

за Дисертационния труд

на Гергана Димитрова Костадинова

докторант към ИИИЗк. БАН

на тема:

„Между класиката и джаза: стилови взаимодействия и жанрови трансформации в българската музика в края на ХХ и началото на ХХІ век“

За присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ по научната специалност музикознание и музикално изкуство, професионално направление 8.3

Гергана Костадинова завършва НМУ „Л. Пипков“ в София със специалност „Пиано“ и НМА „Проф. П. Владигеров“, където се дипломира в два факултета: специалност пиано в ИФ и тонрежисура в ТДКФ. През 2018 завършва и „Поп и джаз пиано“ в АМТИИ „Проф. А. Диамандиев“ в Пловдив.

Концертната дейност на докторантката е активна. По време на своето обучение Гергана Костадинова участва в много концерти и майсторски класове. Спечелва стипендии за няколко летни музикални академии, където участва активно: San Daniele Piano Meeting (Италия, 2011), Wiener Musik Seminar (Австрия, 2010), International Summer Academy Prag Wien Budapest (Австрия, 2009). Между 2012 и 2022 Гергана Костадинова има концертни изяви в различни градове в България и в чужбина. Издава три албума с авторска музика - „Сияния“ (2022), „Сбъднати Луни“ (2021) и „A day of a lifetime“ (2020). Тази част от биографията на Гергана Костадинова е предпоставка тя да познава много добре стиловите специфики на съвременната класическа музика и на джаза, което става и основна насоченост в изследването на нейния Дисертационен труд.

Като редовен докторант в Институт за изследване на изкуствата – БАН тя участва в Младежката научна конференция „Изкуство и контекст“ (2021) и Международната конференция „Изкуствоведски четения“ (2019 и

2018). Има публикации в „Българско музикознание“ (2021), „Изкуство и контекст“ (2021), „Изкуствоведски четения“ (2019 и 2018).

От септември 2022 тя е преподавател по задължително пиано в НМУ „Л. Пипков“ в София.

Избраната тема за изследването в Дисертационния труд на Гергана Костадинова е изключително интересна, досега рядко засягана и е много актуална за развитието на съвременната музика. Тематиката за симбиозата между различните жанрове е абсолютно в контекста на глобализма, в контекста на съществуващите световни явления на взаимодействие между стилове и тенденции не само в музиката, но и във всички области на различните изкуства. Акцент са художествените идеи, породени от стремежа за излизане извън типичните стилови граници и новите им трансформации при различните взаимодействия. Трудът изследва в исторически план търсенията на голяма част не само от музикантите, но и от творците в различните изкуства в края на ХХ и началото на ХХІ век за създаване на нови естетически пространства.

Дисертационният труд е много аналитичен, задълбочен, с голям обхват на произведения и е невероятно изчерпателен в детайли. Той има научна стойност за нашия музикален живот, защото изследва творчеството изцяло на български композитори. На практика са проучени творбите на почти всички автори от стила джаз в България през 20 век. Това е едно огромно изследване със значим принос в българската музикология. За първи път у нас анализира стиловите особености на композитори и изпълнители в България в джазовата музика от всички поколения. Разгледани са техни произведения, албуми, записи и концерти. Дисертационният труд е в обем от 202 страници. Включва 61 нотни примера и четири приложения. Библиографията обхваща 145 заглавия. От специално проведените разговори и интервюта от докторантката в труда са споделени личните естетически търсения на автори като Любомир Денев, Антони Дончев, Ангел Заберски-син.

В Първа глава „Стилови взаимодействия в музиката на ХХ и началото на ХХІ век. Проблематика и терминологични аспекти“ са разгледани историческите основи на взаимодействието на класика и джаз в произведения на Равел, Сати, Дебюси, Стравински, Копланд, Хиндемит, Дариус Мийо, в театралната музика на Панчо Владигеров, в музиката на Гершуин, Бърнстейн и др. Това доказва интересът на няколко поколения големи имена в историята на музиката към джаза и тенденциите към излизане от познатите стилови пространства на съвременната класическа музика.

В труда интерес представлява двупосочното изследване на симбиозата между класиката и джаза. От една страна влиянието на джаза в класическите произведения на 20 век, а от друга страна отражението на

всички тенденции в музиката на 20 век в чисто джазовите произведения и музициране. Например атоналност, сериализъм, додекафония, алеаторика, сонористика, влияния от минимализма и др. Проучени са в детайли периодите на развитие и стиловите направления специално в джазовата музика от началото на създаването ѝ: биг бендовете и суинг музиката, комбо съставите и джем сешъните, би бопа, различни течения в модерния джаз – куул джаз, модален джаз, фриий джаз, третото течение, етноджазът и др.

Втора глава е фокусирана върху джаз музиката в България и проявленията на синтеза между класиката и джаза. Изследвани са изчерпателно развитието на световните тенденции и влиянието им в българската музика. Анализирани са трудовете на редица изтъкнати български музиканти в областта на джаза. Отразен е интересът на големи български творци към отварянето на този нов хоризонт за класическата музика. Специално внимание е отделено на театралното творчество на Панчо Владигеров. Интересно е изследването на неговите сценични произведения, в чиято музика са използвани елементи от интонационната и метроритмичната основа на афроамериканските танци кейкуок и шими, а също и вплетените музикално-изразни средства и елементи от джаз музиката, например пиесата Фокстрот (1925) за пиано. Изследвани са също и произведения от Бенцион Елиезер: Фантазия за пиано и естрадно-симфоничен оркестър (1962), в което симбиозата е между класика, джаз и фолклор. Интересен пример е разгледан и в творчеството на Иван Спасов: Конфронтация – музика за приятели (1967) за струнен квартет и джаз квартет, в който е използвана алеаторика като композиционна техника. Ярък щрих е изследването на творчеството на Милчо Левиев. Акцент в тази глава е и проследяването на развитието на мюзикъла в България като музикален жанр.

В изследването е подчертано значението на периода след 1989, в който творят няколко поколения ярки композитори и се продължава приемствеността в новите тенденции на симбиоза между класика, джаз, фолклор и модерните композиционните техники на ХХ век.

Приносен момент в дисертационния труд е обобщаването на няколко характеристики на българския джаз от периода края на ХХ – началото на ХХІ век: увеличаване броя на композициите в посока фюжън и етноджаз, утвърждаване на джаза в театралната и филмовата музика, употребата на все повече електронни инструменти и електроника.

Трета глава „Български музиканти от края на ХХ – началото на ХХІ век. Творчески облик и произведения“ е фокусирана върху характеристиките на авторския стил на творците, които на практика изграждат нова звукова среда, на базата на взаимодействието между класика и джаз. Впечатляващ е включеният брой творци както от

поколението, имащо водещи позиции през 80-те години, така и по-младото поколение. Изследвано е тяхното творчество, което представлява значителен обем на нови творби, не анализирани до този момент. Този принос е с голямо значение за опознаване на развитието на музикалните тенденции в България в периода след 1989 г. и опознаването на нови творци и произведения. Обобщени са характеристики на българския джаз от периода края на ХХ – началото на ХХІ век, както и развитието на фестивалната и клубната сцена в много по-свободни форми, развитие на възможностите за звукозаписна дейност. Явлението джаз концерти, включени в традиционни дългогодишни фестивали за класическа музика заема все по-големи мащаби и е показателно за тенденциите на симбиоза и смесване на много жанрови характеристики в съвременното. Например във фестивалите „Празници на изкуствата Аполония“, „Пианисимо“, отделни концерти, смесващи т.нар. класика и джаз – например „Барок и джаз“, „Symphony Jazz“, концертът за 4 рояла „Джазът среща класиката“ и др.

Като обобщение:

Дисертационният труд на Гергана Костадинова е много задълбочено и изчерпателно изследване на една световна тенденция, намерила развитие и в българската музика, а именно взаимодействието на изразните средства между класическата съвременна и джазовата музика, на симбиозата между различните жанрове и видове изкуства. Тази проблематика внася ярък шрих в приноса на изследването, за неговата актуалност и значимост. За нашия музикален живот трудът е утилитарен, с особена полза, защото изследва българската музика и автори. Обхватът на големия брой творци от различни поколения и техните произведения е впечатляващ. Трудът изследва и обобщава специфичните особености на стила им. Интерес в тази научна разработка представлява и осмислянето на терминологичния апарат с опора върху термина на т. нар. „трето течение“. Разгледани са както същността на понятието, така и вложеното в него при създаването му и в последствие, съпоставката му с другите съвременни термини, с които се описват взаимодействията между различни музикални стилове като кросоувър, фюзън, уърлдмузик и др. В настоящия дисертационен труд за пръв път се публикуват осъществените от докторантката интервюта с българските музиканти Любомир Денев, Антони Дончев, Ангел Заберски-син и Димитър Бодуров с техните мнения относно проявленията на стиловите взаимодействия в музиката. Изследвана е дискография от последните няколко десетилетия: цялостни албуми, различни концертни и студийни записи на български музиканти.

Дисертационният труд може да има много широко практическо приложение сред музиколози, учащи се, студенти и педагози от средните и висшите учебни музикални заведения. Той дава много познания за особеностите и стиловите взаимодействия в българската музика от края на

XX и началото на XXI век, както и детайлна характеристика за всеки от анализиранияте музиканти поотделно.

От всичко казано до тук, имайки предвид и статиите, които докторантката е публикувала, аз считам, че представеният дисертационен труд на тема **„Между класиката и джаза: стилови взаимодействия и жанрови трансформации в българската музика в края на XX и началото на XXI век“** е с научна стойност, актуален и даващ широк спектър и многостранност на изследваната проблематика. Спазени са всички изисквания на закона. Затова с абсолютна убеденост предлагам на уважаемото научно жури да присъди на **Гергана Димитрова Костадинова** образователната и научна степен **Доктор** по научната специалност Музикознание и музикално изкуство, професионално направление 8.3.

Проф. д-р Даниела Андонова